

otočnom identitetu. Usto su pučke pasionske pobožnosti svojim gotovo isključivo bratovštinskim, odnosno laičkim karakterom čuvale u tim davnim vremenima određeni aktivni eklezijalni subjektivitet kršćana laika. Ta činjenica nije dopuštala da vjernici laici potonu u klasičnu katoličkocrkvenu pasivnost laika, kao što je to bio slučaj u mnogim sredinama katoličkoga svijeta. Organizacijska inicijativa i zauzeta vođenja mnogih pasionskih pobožnosti kao što je procesija *Za Križen* podržavali su na Hvaru određenu svijest laika o vlastitoj važnosti u Crkvi. Ta se svijest izražavala u crkvenom angažmanu mnogih laika u različitim segmentima crkvenog života. Na kraju svojih teoloških sugestija autor zaključuje da su pučke pasionske pobožnosti upravo zbog svojega vjeroispovjednog i svjedočkog karaktera tako usko srasle s ljudima na Hvaru da danas mogu biti prikladan prostor i instrument *nove evangelizacije*. Na osnovi pak duboke prožetosti vjernika na razini njihovog vjerskog i nacionalnog identiteta sadržajima i melodijama te stoljetne križne tradicije, autor s puno pouzdanja zaključuje da će uza sve veće odmake od tradicionalnih pobožnosti pasionska baština otoka Hvara ipak nastaviti živjeti i kročiti prema budućnosti.

Autorove povijesne interpretacije, a nadasve njegova teološka "promišljanja" čine od ove knjige jedno od prvorazrednih sredstava za upoznavanje određenog segmenta kulturne povijesti otoka Hvara, odnosno povijesti religioznog mentaliteta njegovih ljudi. Stoga je Škuncina knjiga zacijelo zanimljiva svima onima koji na Hvar dolaze s kopna kako bi hodočastili *Za Križen*, onim istim stoljetnim putovima koji su čuvali i jačali pobožnost hvarskog puka. Ona tima može ponuditi odgovor na pitanje o tajanstvenoj privlačnosti tog dugostoljetnog duhovnog fenomena. Ali isto tako, u ovoj knjizi i domaći vjernici mogu pronaći više od jednog odgovora na pitanja vlastitog duhovnog identiteta, njegove prošlosti, ali i njegovih mogućnosti i perspektiva za budućnost.

Nikola Bižaca
nikola.bizaca@st.t-com.hr

Prof. dr. fra Špiro Marasović (1944.-2013.) *In memoriam*

Nedavno je umro naš kolega profesor i prijatelj fra Špiro Marasović. Nije lako nabrojiti sve što je on bio i čime se bavio, sve dužnosti koje je obnašao. Život mu je ispunjen radom i duhovnošću. A radio je na sebi i oko sebe. Jednom je prilikom rekao da se za svoj postdiplomski studij odlučio ponajprije zbog "duhovne higijene". Predavao je na diplomskom i postdiplomskom studiju KBF-a u Splitu i Zagrebu, te na

Visokoj teološko-katehetskoj školi u Zadru, obnašao je visoke i ugledne dužnosti ne samo u crkvenim ustanovama nego i na društvenoj, nacionalnoj i internacionalnoj razini. Bio je član Komisije Iustitia et pax HBK-a, član Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka HBK-a, Nacionalnog bioetičkog povjerenstva pri Vladi RH, Etičke komisije Županije splitsko-dalmatinske, član Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu. Usto je bio član Društva europskih teologa (ET), Matice hrvatske, Kršćanskog akademskog kruga (KRAK), objavljivao je članke u različitim zbornicima i časopisima, napisao pet knjiga.

Špiro Stipe Marasović rođen je 8. studenog 1944. godine u Splitu, gdje je i kršten u stolnoj crkvi Blažene Djevice Marije od Uznesenja u Splitu (stara bolnica). Osnovnu školu završio je u svom rodnom gradu 1959., a potom se odlučio stupiti u Sjemenište oo. konventualaca u Zagrebu. U molbi fra Špiro piše: "Imam vruću želju posvetiti se redovničkom zvanju." A u Sjemenište franjevac konventualaca primljen je u jesen 1960. godine. Prvi razred gimnazije završio je na Šalati 1961. godine, a ostale razrede i veliku maturu u Srednjoj školi za spremanje svećenika Provincije franjevac konventualaca u Zagrebu (1965.).

Novicijat je obavio u samostanu sv. Franje u Cresu, gdje je 2. kolovoza 1962. položio redovničke zavjete. Zatim je odslužio vojni rok te 2. kolovoza 1967. položio svećane (doživotne) redovničke zavjete, također u Cresu.

Nakon dvogodišnjeg studija filozofije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1965.-1967.) fra Špiro je upisao teologiju u Würzburgu u Njemačkoj 1967. godine, gdje je primio i sve niže redove, a red đakonata 28. lipnja 1969. te red svećeništva 27. lipnja 1970. Nakon ređenja obavljao je službu kapelana u župi sv. Antuna, gdje mu se usporedno omogućilo polaganje licencijata te spremanje doktorata.

Magistrirao je na KBF-u u Zagrebu 1974. godine s temom "Eklezijalni plural kod Ivana", a doktorirao na istom fakultetu 1978. godine s disertacijom pod naslovom "Mogućnost Crkve u teoriji samoupravnog socijalizma". Njegov diplomski rad na Sveučilištu u Würzburgu nosi naslov "Kirche als Symbol für einen sozial denkenden Menschen". Sabor ondašnje Biskupske konferencije imenovao je fra Špira 24. travnja 1979. godine članom Tajništva za one koji ne vjeruju. Nakon ostavke dr. Tome Vereša, fra Špiro je izabran za predsjednika Tajništva Biskupske konferencije Jugoslavije za one koji ne vjeruju.

Na Provincijском kapitolu godine 1980. postao je provincijskim definitorem i povjerena mu je služba magistra klerika i promagistra sjemeništara njegove Provincije. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je 14. travnja 1987. godine savjetnikom Vijeća za one koji ne vjeruju, na mandat od pet godina. Tu je službu obavljao sve do 1992. godine.

Od 1989. obnašao je službu gvardijana samostana sv. Frane u Šibeniku. Na toj službi bio je potvrđen i na kapitolu 1992. godine.

Fra Špiro je bio i član Hrvatskoga društva katoličkih novinara te je sudjelovao u brojnim međunarodnim kongresima i simpozijima (Beč, Dublin, Linz, Fatima itd.).

Dana 13. srpnja 1992. godine imenovan je asistentom pri grupi moralne teologije (za Katolički društveni nauk) na Teologiji u Splitu. Na zamolbu župana Šibenske županije g. Paška Bubala fra Špiro je neko vrijeme držao predavanja iz etike na Pomorskom fakultetu u Šibeniku. Splitski nadbiskup mons. Ante Jurić imenovao ga je biskupskim delegatom za sve redovnice u nadbiskupiji Splitsko-makarskoj, 22. siječnja 1997. godine. Fra Špiro je 25. siječnja 1999. postao docentom pri Katedri moralne teologije KBF-a u Splitu na mandat od pet godina. Zatim je 3. studenoga 2003. promaknut u izvanrednog profesora pri Katedri moralnog bogoslovlja Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Na sjednici Hrvatske biskupske konferencije 4. studenog 2004. fra Špiro je imenovan članom Komisije HBK-a *Justitia et pax* i kao takav puno pridonosio izgradnji stavova i aktivnostima tog tijela u mnogim društvenim i crkvenim pitanjima. U jesen 2004. postao je pročelnikom Katedre moralne teologije na KBF-u u Splitu. Vlada Republike Hrvatske na svojoj je sjednici od 11. studenog 2004. imenovala prof. dr. Špira Marasovića članom Nacionalnoga bioetičkog povjerenstva za medicinu. Godine 2006. fra Špiro službeno postaje suradnikom Franjevačkog instituta za kulturu mira. Dana 12. rujna 2007. promaknut je u redovitog profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i predavao je na Fakultetu sve do svojega umirovljenja prije nekoliko godina.

U znanstvenom radu fra Špiro se osobito posvetio proučavanju teme Crkve u suvremenom svijetu, što je bila i jedna od osnovnih preokupacija Drugoga vatikanskog sabora. Njegovu teološku pozornost zaokupljala je cijela paleta problema, kao što su: ugroženost transcencije ljudske osobe, ateizam, ekologija, materijalizam, društveno uređenje, odnos Crkve i države, problem inkulturacije, a posebice demokratsko društvo s njegovim izazovima.

Plodovi tog profesorskog angažmana i duhovne inspiracije očituju se u brojnim znanstvenim i stručnim radovima koje je objavio. Osim već spomenutog diplomskog rada i doktorske disertacije napisao je knjige: *Uzvodno – ulomci katoličkog dozivanja*, Zagreb, 1988., zbirka članaka i uvodnika koji su izlazili u listu *Veritas*; *Opća moralna teologija*, skripta, Šibenik, 1995.; *Demos ante portas. Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima*, Crkva u svijetu, Split, 2002.; *Društvo i Bog. Izabrane teme socijalnog nauka Crkve*, Split, 2006.; *Kršćanska društvena svijest. Prilozi iz društvenog nauka Crkve*, Split, 2010.

Sudjelovao je kao predavač na mnogobrojnim domaćim znanstvenim skupovima i na većem broju međunarodnih. Osim što

je uređivao list *Veritas* fra Špiro je bio član Uredničkog vijeća časopisa *Kateheza* (Katehetski salezijanski centar u Zagrebu), i to od njegova prvog broja, te član Znanstvenog vijeća časopisa *Crkva u svijetu* (Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu). Recenzirao je mnoštvo znanstvenih članaka i bio mentor mnogih diplomskih radova na svojem matičnom fakultetu. Svoje je radove objavljivao u gotovo svim hrvatskim teološkim časopisima: *Bogoslovskoj smotri*, *Crkvi u svijetu*, *Novoj prisutnosti*, *Obnovljenom životu*, *Katehezi*, *Spectrumu*, *Vjesniku Konferencije VRPJ i Unije VRPJ*, *Vrelu života*, *Kačiću*, *Vjesniku Đakovačke i Srijemske biskupije*, *Posvećenom životu*, *Vrhbosnensiji*, *Diacovensiji*. Njegovi se prilozima mogu naći i u nekim drugim revijama, kao primjerice *Mir u Hrvatskoj – rezultati istraživanja*, *Hrvatska udruga socijalnih radnika – Socijalni radnik*, *Atheisme et dialogue*, a neki su objavljeni na engleskom jeziku. Tijekom života dao je više od 30 intervjua za dnevne listove, tjednike ili mjesečnike. Napisao je predgovore za više knjiga. Sudjelovao je u nekoliko znanstvenoistraživačkih projekata.

Zdravstveno stanje fra Špira ozbiljno se počelo narušavati u svibnju 2012., pa je upućen u splitsku bolnicu. Visoki šećer i bolesti gušterače zahtijevali su nastavak liječenja u Zagrebu, gdje je u bolnici *Dubrava* operiran 31. svibnja 2012. Nakon toga se bio prilično oporavio, tako da je mogao obavljati svoje svećeničke dužnosti. Dana 18. svibnja 2013. naglo mu je pozlilo pa je odvezen u splitsku bolnicu *Firule*, u kojoj je i preminuo, 20. svibnja u 2 sata u noći.

No u svem tom mnoštvu ostvarenja, u bogatstvu njegova djelovanja, fra Špiro je iznad svega u sebi čuvao i gradi svoje čovječstvo i svećeništvo, koje se ne mjeri ni titulom, ni statusom. Na njegove mise, nedjeljom u podne, išlo se kao na hodočašće. U vremenima buke, suvišnih riječi i potrošena govora, zbog kojih bi čovjek najradije zatvorio i oči i uši, da ne vidi i ne čuje ni sebe, ni druge, fra Špiro je riječima i govoru uvijek iznova vraćao smisao, a onima koji su ga slušali, darivao hranu i snagu. Na mise se hodočastilo mudrosti i vjeri, na ulici ga se susretalo s toplinom i dobrotom. Fra Špiro je stvarao vizuru ovoga grada zbog koje su ljudi vjerovali u ljepotu i voljeli svoj grad. Svakodnevno je svjedočio kako se duh i duhovnost gradi cijeli život i u tome mu je sva plaća. Naš je Fakultet bez fra Špira ostao siromašniji za dobrog prijatelja, krasnog kolegu, vrsnog profesora.

Na kraju, zahvalimo Bogu riječima: *“Svevišnji, Svemogući Gospodine dobri, hvala Ti za brata fratra, svećenika, znanstvenika, našega profesora i suradnika, za dobrog čovjeka, fra Špira Marasovića! Molimo te, primi ga k sebi u vječni zagrljaj svoje ljubavi!”*

fra Luka Tomašević
ltomasevic4@gmail.com